

Ekološki bilten

Eko-NEC

Elektronski dvonedeljni za čistiju prirodu Srbije

ISSN 1452-2829- Godina IV- Broj 43 -Kragujevac, 10. septembar 2008. god.

Glasilo za buđenje svesti građana o značaju i vrednostima zdrave životne sredine

Srbija reciklira samo 15 odsto smeća

U Srbiji se reciklira samo 15 odsto smeća, a mediji izveštavaju o ekologiji samo kada izbije neki akcident, izjavio je 2. septembra Srđa Popović.

Na prezentaciji projekta sajta www.myserbia.net „Zeleni život”, Srđa Popović savetnik potpredsednika vlade i ministra za nauku i tehnološki razvoj, kazao je da će narednih dana ministar za zaštitu životne sredine Oliver Dulić u skupštini predstaviti predloge dva kapitalna zakona iz te oblasti: Predlog zakona o upravljanju otpadom i Predlog zakona o upravljanju ambalažnim otpadom.

On je kazao da Srbija bezobzirno troši svoje resurse i da će usvajanje tih zakona predstavljati početak značajnih promena u Srbiji po pitanju reciklaže.

Popović je rekao da „nemamo luksuz da živimo kao bogataši” jer Srbija najviše uvozi naftne energente, dok u isto vreme troši tri puta više da bi ih proizvela.

Kompanija „Trident medija grup” predstavila je novi projekat “Zeleni život”, koji se nalazi na portalu www.myserbia.net sa ambicijom da podrži sve pojedince, organizacije i kompanije koje rade na očuvanju životne sredine.

Predstavnici te kompanije istakli su da sajt ima cilj da obavesti, obrazuje i upozori o svemu što se događa iz oblasti ekologije, kako bi pre svega mladi ljudi bili u mogućnosti da ponude rešenja i programe u cilju promene odnosa prema prirodi.

Kroz vesti, tekstove, analize, video klipove, fotografije, biometričke tabele, mape, grafikone i interaktivnu komunikaciju korisnici internet stranice “Zeleni život” moći će da dođu do činjenica i saveta šta sami mogu da preduzmu kako bi zaštitili životnu sredinu.

Taj sajt je podržala jedna od najvećih međunarodnih nevladinih organizacija za očuvanje, istraživanje i obnovu prirode Fond za zaštitu svetske netaknute prirode i Međunarodna unija za zaštitu prirode.

Sajam poljoprivrede u Kragujevcu

Peti sajam poljoprivrede u Kragujevcu biće održan od 12. do 14. septembra u organizaciji Šumadija sajma.

Očekuje se rekordan broj učesnika koji će se predstaviti na prostoru od preko 5000 kvadrata.

U okviru Sajma poljoprivrede biće priređen i program pod nazivom “Dani Banata” uz promociju 12 opština ove vojvođanske regije.

Sajamski prostor već su rezervisali brojni proizvođači poljoprivredne mehanizacije, plastenika i rasadnika, opreme za preradu voća i povrća, mesa i mlečnih proizvoda, semenskog materijala.

Učesnici dolaze iz Beograda, Novoga Sada, Vranja, Čantavira i cele Srbije.

Objavljivanje ovog broja ***Ekološkog biltena*** ***Eko-NEC*** podržali su :

Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije www.ekoserb.sr.gov.yu

Naftna industrija Srbije A.D. Novi Sad www.nis.yu , TP TRNAVA PROMET, www.upaliradio.net

Javno komunalno preduzeće „ Beogradske elektrane“ www.beoelektrane.co.yu

VICTORIA GROUP www.biodizel.co.yu

Javno vodoprivredno preduzeće „Srbijavode“ www.srbijavode.co.yu

Dragan Đilas obećao rešenje problema „Petog parkića”

Dragan Đilas, gradonačelnik Beograda obećao je 28. avgusta građanima koji žive kod „Petog parkića” da će pokrenuti postupke za rešenje tog problema.

Predstavnici građana koji žive u zgradama u blizini “Petog parkića” na Zvezdari jutros su otišli ispred Skupštine Beograda i zatražili da ih primi gradonačelnik Dragan Đilas.

Predstavnici inicijativnog odbora za očuvanje „Petog parkića” upoznali su Đilasa sa problemom, predali dokumentaciju i obavestili ga o pokušaju investitora da nastavi gradnju uprkos protivljenju građana.

Dragan Đurašinović, predsednik inicijativnog odbora za odbranu „Petog parkića”, izjavio je za B92 da je Đilas upoznat sa problemom i da će u ponedeljak zakazati sastanak sa investitorom na kome će mu ponuditi adekvatnu zamenu za tu lokaciju.

Radnici čačanskog preduzeća „Velimirović Inženjering” doneli su materijal za ograđivanje spornog prostora, ali su građani uspeali da ih zaustave. Sukob obezbeđenja gradilišta i građana sprečili su predstavnici MUP-a, pa povređenih nije bilo.

Svojevrsni simbol građanskog otpora urbanističkim planovima, kako nazivaju „rat” za očuvanje „Petog parkića”, na čijem mestu treba da se gradi objekat i garaža površine oko 5.000 kvadratnih metara, traje oko tri godine, a vode ga više od 3.500 građana, dve mesne zajednice i opština Zvezdara.

Pre osam godina beogradske vlasti su zemljište na kome se nalazi „Peti parkić” dodelile investitoru „Crnotravcu”. Posle dve godine usvojen je i plan koji i građani i opštinske vlasti osporavaju.

„Crnotravac” je 2004. godine dobio dozvolu za izgradnju, ali svaki pokušaj njegovih radnika da započnu gradnju uporni građani su osujetili raznim akcijama.

Predstavnici Inicijativnog odbora ukazivali su na brojne nezakonitosti kako u Regulacionom planu, urbanističkim uslovima, dodeli zemljišta, tako i u odobravanju izvođenja radova, pa sve do seče 34 stabla u parku pre nego što je rešenje opštine Zvezdara o tome postalo pravosnažno. Iako su do sada podneli desetak krivičnih prijava i tražili izmenu Urbanističkog plana tog područja, odgovora na njih nije bilo.

Beogradski sajam www.beogradskisajam.rs poziva na

5. Međunarodni sajam zaštite životne sredine „ECOFAIR 2008”

Beogradski sajam www.beogradskisajam.rs poziva Vas da uzmete učešće na 5. Međunarodnom sajmu zaštite životne sredine „ECOFAIR 2008.” koji će se održati u periodu od 26. do 28. novembra 2008. godine pod pokroviteljstvom Ministarstva zaštite životne sredine Republike Srbije i Privrednom komorom Srbije kao saorganizatorom.

Uporedo sa razvijanjem svesti o značaju zaštite životne sredine kao imperativu opstanka i daljeg razvoja društva, razvijao se i Beogradski sajam zaštite životne sredine koji je postao prestižna sajamska manifestacija u regionu jugoistočne Evrope

U istom ovom periodu, dakle od 26. do 28. novembra, će se održati i 1. Sajam Lokalne samouprave koji će obuhvatiti sve segmente uspešnog funkcionisanja lokalne samouprave sa težištem na rešavanju problema koji proizlaze iz ubrzanog razvoja gradova, počev od lokalnog ekonomskog razvoja, privrede i privlačenja investicija, saobraćajne signalizacije i elektronskog nadzora, ulične rasvete, prostornog planiranja, pejzažne arhitekture, pa do komunalnih pitanja, informatičke i institucionalne podrške održivom razvoju gradova, informacionih tehnologija - E-Government itd.

Ukoliko donesete odluku da izlažete Beogradski sajam www.beogradskisajam.rs će Vam dostaviti izlagački material.

Neophodno je da Prijavu za učestvovanje čitko popunite i pročitate odredbe na njenoj poledini. Nakon overe, zajedno sa profakturom, biće Vam poslat jedan primerak Prijave koji predstavlja međusobni ugovor.

Za sve dodatne informacije možete se obratiti na E-mail: visnja.zivulj@sajam.co.rs ; ljljana.andrejevic@sajam.co.rs ; aleksandra.nikolic@sajam.co.rs , kao i na telefone: 011/2655-202, 2655-121 i tel./fax: 011/2655-556.

Jedno mesto, ceo svet. - Beogradski sajam www.beogradskisajam.rs

Višnja Živulj - Šef projekta

* **Ekološki bilten** * **Ekolo-NEC** * **podržava održavanje 5. Međunarodnog sajma zaštite životne sredine „ECOFAIR”**

Posle eksplozije u „Trajalu” nije došlo curenja opasnih materija

Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja Vlade Republike Srbije saopštilo je 27. avgusta da je Republička inspekcija za zaštitu životne sredine utvrdila da eksplozija u Fabrici eksploziva i pirotehnike „Trajal” iz Kruševca nije izazvala negativne posledice po životnu sredinu, odnosno da nije došlo do curenja opasnih materija.

Inspektor za zaštitu životne sredine podneće prijavu protiv firme i ovlašćenog lica zato što nije izrađen i odobren elaborat o proceni opasnosti od hemijskog udesa za objekte koji se nalaze u krugu fabrike, uz napomenu da je inspekcija donela rešenje o njegovoj izradi.

Na području opština Boke Kotorske i dijelom Budve

Akcija sakupljanja upotrebljenog jestivog ulja

Na području opština Boke Kotorske i dijelom Budve jednom u petnaest dana do mjesec sakuplja se upotrebljeno jestivo ulje iz restorana i hotelskih kuhinja, sakupljanje se vrši u plastičnim buradima.

Do sada je sakupljeno preko 25 000 litara ovog otpadnog, a veoma kancerogenog materijala. Cilj akcije je recikliranje i dobijanje biodezela goriva, glicerina ili masti za ruke. Ovakvog preradivačkog pogona nema u Crnoj Gori pa se deponovani materijal priprema za prenos preko granice. Za sada je bio problem administrativne prirode zbog načina izvoza materijala preko granice.

Akcijom je pokriven veliki broj restorana i hotela u Boki iako je ostalo dosta i onih kojima je teško svakodnevno pretakanje iz posuda za prženje u specijalnu, plastičnu burad, umjesto sipanja u kanalizaciju. Za sada u Crnoj Gori nema propisa ni zakonske regulative koja bi regulisala način sankcionisanja svih ekoloških subjekata uslijed ispuštanja ovakvih materija u javnu kanalizaciju. O štetnosti uljanih materija za otvoreni recipijent i kanalizaciju nema potrebe da se govori. Načelnica inspeksijske službe u Kotoru shvatila je značaj akcije i uspostavila je saradnju sa Eko Bokom i nekoliko restorana u Starom gradu Kotoru, koji su se uključili u ovaj program. Akcija je sasvim besplatna za sve učesnike koji dostavljaju upotrebljeno ulje. U stvari, u razvijenim zemljama svijeta oni treba da plaćaju da im se ova vrsta škarta odveze.”

Inače, od ljeta 2006 godine Ekološko društvo Boke Kotorske je u akciji sakupljanja upotrebljenog jestivog ulja. Društvo je inicijativu za ove aktivnosti dobilo od tadašnjeg Jugoslovenskog društva za biodizel. Sada je saradnik EkoBoke firma “Bioprimat” iz Beograda.

Olivera Doklešić iz Herceg Novog

Stanje životne sredine u Pančevu – pokušaj objašnjenja i edukacije

Na konkursu Pokrajinskog sekretarijata za zaštitu životne sredine prihvaćen je predlog projekta. „ Stanje životne sredine u Pančevu – pokušaj objašnjenja i edukacije“ Društva za zaštitu životne sredine Bupa – Pančevo čime je i odobreno finansiranje istog, ali samo sa trećinom predviđenog predračuna.

Ipak, realizaciju projekta Društvo za zaštitu životne sredine Bupa – Pančevo će nastojati da realizuje u svemu prema planu. Predviđeno je da se u Pančevu održi pet tribina u periodu septembar- decembar 2008. godine.

Prva tribina održaće se 18. septembra od 11 do 15 časova u Medija centru HIP-Petrohemije- Direkcije za preduzetništvo, Vojvode Bojovića br.2.

Tema prve tribine je: Zaštita životne sredine: smanjenje korišćenja resursa, smanjenje i/ili sprečavanje emisija. Stručnjaci iz Društva za zaštitu životne sredine Bupa – Pančevo i okruženja govoriće o: smanjenju emisija u vazduh, vodu i zemljište, o zaštiti voda i komunalnom otpadu.

Kvalitet životne sredine u Pančevu zavisi u najvećoj mjeri od Pančevaca i onih koji žele i mogu da pomognu Pančevu i oni preventivno mogu da ujedine svoja znanja i iskustva da se problemi sistemski rešavaju u svim oblastima.

Ovo je pokušaj objašnjenja uzroka, stanja i naročito mogućnosti sprečavanja i sanacije, poboljšanja postojećeg stanja u životnoj sredini u Pančevu, korišćenjem iskustava u znanja stručnjaka i naučnika iz redova Društva za zaštitu životne sredine Bupa – Pančevo članstva i simpatizera i saradnika iz okruženja. Partner u realizaciji je HIP-Petrohemija - Direkcija za preduzetništvo.

D.Stanojlović- Društvo za zaštitu životne sredine Bupa – Pančevo

Čišćenje od kasetnih bombi Aerodroma „ Car Konstantin ” u Nišu

Državni sekretar Ministarstva odbrane Vlade Republike Srbije Zoran Jeftić obišao je nedavno Aerodrom “Car Konstantin” u Nišu kako bi se upoznao radovima koji se na civilnom delu tog aerodroma sprovode u cilju čišćenja od kasetnih bombi.

Radovi su definisani Memorandumom o uzajamnom razumevanju sa ruskom državnim agencijom “Emerkom” i da ih pomaže Vlada Ruske Federacije, a sprovode se po međunarodnim standardima za humanitarno razminiranje.

Jeftić je u razgovoru sa predstavnicima ruskih deminera i direktorom Centra za razminiranje Srbije Petrom Mihajlovićem ukazao na značaj radova na aerodromu i pomoći Vlade Rusije i naglasio potrebu za nastavkom saradnje.

Od 31. jula do 20. avgusta 2008. od ukupne površine za pretraživanje od 70,40 hektara mašinski je pretraženo 16 hektara, a ručnim pretraživanjem, koje se obavlja posle mašinskog, 2 hektara.

Na pretraženoj površini pronađeno je pet kasetnih bombi i dve avio-bombe iz Drugog svetskog rata, navodi se u saopštenju i dodaje da su pomenuti aerodrom, pored Jeftića, obišli i Branko Jovanović, zamenik načelnika Uprave za vanredne situacije Ministarstva odbrane i Žarko Damnjanović, načelnik Odeljenja za vanredne situacije Grada Niša.

Građani Vranja od 1. septembra 2010. godine bez plastičnih kesa

Vranje je prvi grad u Srbiji koji je donelo odluku o zabrani upotrebe plastičnih najlon kesa, Odluka stupa na snagu 1. septembra 2010. godine, a njihovu dosadašnju ulogu preuzće papirne kese, kao što je to praksa u mnogim gradovima u Svetu.

Odluku su doneli članovi gradskog veća, a jedna od njih Nela Cvetković, zadužena za ekologiju, očekuje da se u naredne dve godine godine preduzmu mere za njenu punu realizaciju.

- Rukovodili smo se željom da sebe i građane zaštitimo, ali i da se približimo standardima Evrope - izjavila je ona.

Vreme do stupanja na snagu odluke biće, pored ostalog, iskorišćeno da se edukuje stanovništvo i da se trgovine i drugi subjekti preorijentišu na mnogo zdraviju i ekološki bezbedniju papirnu i tekstilnu ambalažu.

Prosečno vreme upotrebe plastične kese je 20 minuta, dok njeno razlaganje u prirodi traje od 400 do 1.000 godina. Ukoliko se one uništavaju paljenjem, oslobađaju se otrovan gas i pepeo koji ozbiljno mogu da naruše životnu sredinu.

Donošenje ovakvih odluka dozvoljeno je na lokalnom nivou i za to ne postoje zakonska ograničenja.

Prof.dr Anđelka Mihajlov, predsednica NVO „Ambasadori životne sredine“, smatra da je ideja grada Vranja dobra, ali da je za njeno uspešno sprovođenje važno da se slična donese i na državnom nivou.

- Postoje najave i obećanja da će tako biti i na centralnom, a ne samo na lokalnom nivou, pre svega na osnovu zakona o upravljanju otpadom, koji je vlada već usvojila. Naša organizacija je pre pet godina sprovela pilot projekat sličan ovoj ideji, a odnosio se na zabranu upotrebe tankih plastičnih kesa. Kada se takve kese jednom upotrebe, one se gomilaju i smatraju otpadom - kaže za Mihajlova.

Ona je podsetila da se i u mnogoljudnoj Kini, i mnogim državama SAD, na primer Kaliforniji, takvo pravilo odavno poštuje.

Petar Bogosavljević, predsednik udruženja „Zaštita potrošača - Beograd“, slaže se da je ideja o zabrani upotrebe plastičnih kesa u Vranju dobar primer koji treba da slede i ostale opštine.

- Jedno od osam potrošačkih prava je „pravo potrošača na zdravu životnu sredinu za sadašnja i buduća pokoljenja“, koje ukazuje na značaj zdrave sredine u kojoj živimo. Voleo bih kada bih svaki dan mogao da čujem po jednu ovakvu vest - zadovoljno je rekao Bogosavljević. On je istakao da je prosečno vreme upotrebe kese vrlo kratko, ali da su potrebne godine da bi se ona razložila.

- Nadam se da ćemo uskoro svi nositi cegere, kao u stara dobra vremena. Mislim da je i papir dobra zamena za njih - rekao je Bogosavljević

M.Simović

Akcidentna situacija na Velikom bačkom kanalu

U prepodnevni satima 27. avgusta registrovana je još jedna u nizu ekoloških akcidentnih situacija na Velikom bačkom kanalu, na ispustu otpadnih voda A.D. „Vital“ iz Vrbasa.

Upozorenje i protest generalnom direktoru, ostao je bez odjeka, te je u nekoliko narednih sati nastavljeno ispuštanje ogromnih količina sirovih i neprerađenih otpadnih voda.

O akcidentnu je obavešten i republički vodoprivredni inspektor, gospodin Dušan Jovanović, koji se po njegovim rečima pojavio tek oko 18 časova, kada je već prestalo zagađivanje.

Naravno, „ progutao“ je priču nadležnih u „ Vital-u“, da je stanje ceo dan normalno i da su otpadne vode u skladu sa propisanim normativima.

Na naše zaprepaštenje optužio je Ekološki pokret Vrbasa za uznemiravanje i uputio na proceduru obaveštavanja inspekcije „ isključivo faksom“ (akcident, dakle mogu prijaviti samo građani koji imaju faks, ali i kompjuter, štampač ili bar pisaću mašinu, ili se to odnosi samo na nas!?).

Ni u jednom momentu gospodinu Jovanoviću nije palo na pamet da nas u toku uviđaja pozove, proveru snimljeni materijal (za kojeg je upoznat da postoji) i suoči nas sa štetocinama iz „ Vital-a“!

Ovako inspektor je „ uknjižio“ svoj izlazak, a mi smo još jednom dobili potvrdu neefikasnosti rada inspekcijских organa, te ne čudi što se neki zagađivači ponašaju tako bahato i komotno.

Naime, „ Vital“ najčešće svoje sirove otpadne vode izbacuje u kasne večernje sate, posle ponoći, kada je malo potencijalnih svedoka i kada je akcident slabo uočljiv (što ne znači da se ne može „ namirisati“). Međutim ako nema posledica zašto se kriti?!

Za Ekološki pokret Vrbasa - Ratko Đurđevac, predsednik

„ Globalno zagrevanje je i lokalni problem ”

Mladi istraživači Srbije zajedno sa organizacijom WWF pokrenuli su 3. septembra kampanju „ Globalno zagrevanje je i lokalni problem”.

Cilj kampanje je da se podigne ekološka svest i promovišu nove ekološki prihvatljive tehnologije poput hibridnog automobila. Poplave, suše i šumski požari postaju sve češća pojava i u Srbiji. Srbija se, inače, nalazi u jednoj od oblasti koje se najviše zagrevaju usled klimatskih promena.

Iako ekološka svest u Srbiji nije dovoljno velika, Tanja Petrović, generalni sekretar Mladih istraživača Srbije, kaže da građani postaju sve aktivniji u očuvanju prirode.

„ Negde su svesni, negde su manje svesni, ali generalno mislim da postaju sve zainteresovaniji jer su promene do kojih dolazi nekakvim čovekovim aktivnostima vrlo očigledne i počinju da utiču direktno na zdravlje ljudi i na svakodnevni život“, kaže Petrovićeva.

Andreas Bekman, zamenik direktora WWF, smatra da građani nisu jedini koji treba da promene ponašanje i razmišljanje.

„ Početak kampanje tiče se malih stvari koje mi možemo da učinimo, znači da koristimo kola koja su efikasna, sijalice koje štede energiju. Iako to nije rešenje, jeste dobar početak. Moramo uticati na političke odluke, politička rešenja i promene u samoj industriji“, kaže Bekman.

U okviru kampanje biće organizovan i „Karavan klimatskih promena“ koji će obići Beograd, Novi Sad i Suboticu u periodu od 26. do 29. septembra. Posetioci karavana moći će da vide i isprobaju kućne aparate koji su praktični i ekološki prihvatljivi. **B.I.**

Zabrana uvoza pošiljke cveća iz Holandije

Republički fitosanitarni inspektor Generalnog inspektorata Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Vlade Republike Srbije doneo je rešenje o zabrani uvoza pošiljke rezanog i saksijskog cveća iz Holandije zbog prisustva karantinski štetnog organizma.

U saopštenju Ministarstva poljoprivrede navodi se da je pomenuto rešenje republički fitosanitarni inspektor doneo 26. avgusta, kao i da je tom prilikom naredio vraćanje pošiljke na osnovu pregleda dokumentacije, identifikacije, pregleda pošiljke i uzetih uzoraka, kao i determinacije štetnog organizma, u skladu sa članom 33 stav 3 Zakona o zaštiti bilja.

Tokom redovne kontrole zdravstvene ispravnosti pošiljaka biljaka prilikom uvoza u Republiku Srbiju na graničnom prelazu Horgoš fitosanitarnom inspektoru prijavljena je za pregled pošiljka od strane špedicije „ Petšped”.

Nakon što je ovlašćena institucija, Poljoprivredni fakultet u Beogradu, obavila pregled uzetih uzoraka, potvrđeno je prisustvo karantinski štetnog organizma sa A1 liste „ Liriomyza huidobrensis” familija „ Agromyzidae”.

Ovo je još jedna potvrda efikasnosti kontrole ispravnosti biljaka i ostale robe koja ulazi ili izlazi iz zemlje, kao i timskog rada, a sve u cilju prevencije, dodaje se u saopštenju.

Reorganizacija Sektora za zaštitu i spasavanje

Ministarstvo unutrašnjih poslova Vlade Republike Srbije saopštilo je 29. avgusta da se po nalogu Ivice Dačića, prvog potpredsednika-zamenika predsednika Vlade i ministra unutrašnjih poslova, obavlja reorganizacija postojećeg Sektora za zaštitu i spasavanje u Sektor za vanredne situacije po ugledu na državu Evropske Unije.

U saopštenju se navodi da će Sektor za vanredne situacije kadrovski, tehnološki i materijalno biti osposobljen po ugledu na većinu zemalja Evropske unije u kojima je ovakva služba organizovana kao posebna služba za vanredne situacije u okviru ministarstva unutrašnjih poslova.

Ovaj sektor će na takav način doprineti brzom i efikasnoj intervenciji pri vanrednim i kriznim situacijama (elementarne nepogode, požari, poplave i drugo) u cilju zaštite života, zdravlja i imovine građana, bržeg otklanjanja posledica, ali i organizovane i snažne prevencije, dodaje se u saopštenju.

Mehanizam čistog razvoja ili CDM projekti

Mehanizam čistog razvoja ili CDM projekti, primenjivaće se u oblasti poljoprivrede, u šumarstvu i upravljanju otpadima raznih vrsta, a seminari i obuka za sve zainteresovane treba da omoguće prepoznavanje i primenu CDM projekata već od ove godine, istaknuto je 2. septembra na seminaru "Potencijali za uključivanje Republike Srbije u mehanizam čistog razvoja u oblasti poljoprivrede, šumarstva i upravljanja otpadom" u Privrednoj komori Srbije. Primenom Kjoto protokola emisija štetnih gasova koji utiču na stvaranje takozvane „staklene bašte” treba da se smanji u atmosferi za 5,2 odsto u periodu od 2008. do 2012. godine u odnosu na 1990. godinu, koja je uzeta kao referentna. Naša zemlja, svakako, ne spada u red najvećih zagadivača atmosfere, ali je Kjoto protokole prihvatila i napravila programe i deo strategije za smanjenje štetnih gasova u atmosferi i čistiji vazduh naročito u velikim gradovima. Započeta je i realizacija projekta „Pomoć za izradu Nacionalne strategije za uključivanje Republike Srbije u mehanizam čistog razvoja (CDM) u okviru Kjoto protokola”, koji zajedno sa Privrednom komorom Srbije izvodi Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije. Projekat se svim zainteresovanima u privredi i državnim institucijama prezentuje putem seminara, a projektne i ostale aktivnosti plaćaju se iz donacije koju je obezbedila Vlada Kraljevine Norveške. Ključna tema ovih seminara su glavni principi i pitanja vezana za razvoj CDM (mehanizma čistog razvoja) projekata u oblasti poljoprivrede, šumarstva i upravljanja otpadom. Predstavljajući status u Srbiji kada je o CDM projektima reč Danijela Božanić, rukovodilac grupe za klimatske promene u Ministarstvu životne sredine i prostornog planiranja, istakla je da je primena ovih projekata u zemljama u razvoju (kakva je naša) od velike koristi jer se dobija čista energija i savremena tehnologija koja pomaže razvoj. CDM projekti kod nas su već identifikovani, a preporuka je da se krene u realizaciju onih koji nisu tako skupi i za koje Vlada može da obezbedi sredstva. Istovremeno CDM projekti popularizuju se kod budućih sponzora, a to se posebno odnosi na projekte koji utiču na smanjenje emisije ugljen dioksida u atmosferu. Božanić ističe i rad na osnivanja Nacionalnog tela za sprovođenje programa CDM u koji je uključeno više ministarstava. Kada je reč o upravljanju otpadom, Radmila Šerović iz Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije, podseća na obimnu zakonsku regulativu kao i nekoliko zakona koji su u proceduri usvajanja, koji se odnose na ovu problematiku. Pa ipak, Srbija zaostaje za rešenjima koja se primenjuju u razvijenim zemljama. Nema odvajanja otpada, mašine su zastarele, učestalost sakupljanja je nedovoljna, ali dobra je vest da se u fazi izgradnje nalazi sedam regionalnih sanitarnih deponija, a još tri je u pripremi. Srbija nema ni dobra rešenja za upravljanje opasnim otpadom, ali i medicinskim. Za čistiji vazduh i kvalitetnije življenje od posebne važnosti je pošumljavanje. Ukazujući na pošumljenost u Srbiji, dr Milan Medarević, profesor Šumarskog fakulteta u Beogradu, ističe da je u Srbiji pošumljeno 30,7 odsto teritorije, a jedan od strateških ciljeva je da do 2015. godine bude pošumljeno 100.000 hektara. To bi umanjilo efekte „staklene bašte” kroz potrošnju 600.000 tona ugljenika, donelo bi proizvodnju drveta godišnje od 10 miliona evra, a za 10 godina učešće visokih šuma u ukupnom fondu bilo bi 43,2 odsto. Dr Medarević upozorava da će klimatske promene doneti povećanje srednje godišnje temperature za 4,5 odsto do kraja veka, što će biti pogubno za šumski pokrivač. Već je utvrđeno da dolazi do povlačenja šumskog pojasa od dva do pet kilometara svake godine prema severu, kada temperature porastu u proseku oko dva stepena Celzijusa u jednom veku.

„ Ne nuklearkama – Sunce je najbolji reaktor ”

Učešće Ekološkog pokreta Odžaka na trodnevnoj konferenciji zelenih „ Ne nuklearkama – Sunce je najbolji reaktor” koja je održana od 4. do 6. septembra u Osijeku, završeno je posetom Građanske organizacije razvoja Dalja (GORD-a) i renovirane kuće jednog od najvećih naučnika 20. veka Milutina Milankovića, koji je rođen i sahranjen, po svojoj želji, u Dalju.

Ekološki pokret Odžaka je 2.septembra doneo odluku da se podrži peticija Građanske Organizacije Razvoja Dalja, načelnika općine Dalj gospodina Jovana Jelića, Press centra za okoliš iz Osijeka, Grupe OR iz Zagreba i Zelene liste Hrvatske protiv izgradnje nuklearne elektrane na terenima između Erduta i Dalja.

Ekološki pokret Odžaka

Širenje američkih gradova – neminovan gubitak zelenih površina

Američki gradovi se šire velikom brzinom što sa sobom nosi niz problema kao što su zakrčenje saobraćaja, zagađenost vazduha i neminovni gubitak zelenih površina.

Gradske vlasti Denvera, međutim, pokušavaju da preduzmu mere za zaštitu kvaliteta života koji je prvobitno privukao mnoge ljude Stenovitim planinama.

Kada je 1995. godine u Denveru otvoren novi aerodrom, stari, Stejplton koji je zauzima gotovo dve hiljade hektara zemljišta blizu centra grada, je zatvoren. Na toj površini je sagrađeno novo naselje pod nazivom Stejplton u koje se Džordž Džonson sa svojom porodicom preselio 2001. godine.

„Moja supruga i ja smo hteli da odemo negde dalje, ali sam odlučio da je bolje da ostanemo blizu centra gde ima više poslova, a najavili su da će sagrađiti novo naselje”, priča Džonson.

Za razvoj Stejpltona je predviđeno 20 godina, a procenjuje se da će broj stanovnika porasti na 30 hiljada, što će ovo naselje učiniti najvećim projektom u okviru nekog američkog grada. Betonske piste su reciklirane u biciklističke staze i puteve za šetnju, dok su zidovi zadržani.

Mark Meringer čuva svoju decu i radi od kuće, a za prevoz koristi bicikl. Ulice pogodne za pešake, škole koje su blizu, mnoštvo prodavnica i igrališta savršeno odgovaraju njegovoj porodici, kaže Meringer.

„Ideja je da se iskoristi zemljište. Ovdasnji parkovi su prelepi. Možemo da se vozimo biciklom satima i da za sve to vreme ne moramo da pređemo ulicu”, objašnjava Meringer.

Dosta zgrada u Stejpltonu je građeno po zelenim standardima, čime se, priča Meringer, štedi energija, a i novac jer su grejanje i hlađenje jeftiniji.

„Više od 10 domaćinstava je instaliralo solarne ploče na krovove, uključujući i moje. Isplati se korišćenje te ionako sunčane površine, pogotovo sada kada je poskupela električna energija”, objašnjava Meringer.

Održiv razvoj će biti najvažnije pitanje za ovu zajednicu, kaže Tom Glison, portparol građevinske kompanije “Šumski grad Stejplton”, koja je zadužena za izgradnju tog naselja.

„Mi smo svesni da moramo da zaštitimo životnu sredinu i da se mora pažljivo odabrati deo zemljišta kako bi smanjili potrošnju vode. Postoje načini na koje se može projektovati kuća tako da troši minimalnu količinu resursa”, priča Glison.

Kontrolni toranj starog aerodroma će ostati redak spomenik istoriji Stejpltona.

„Ukoliko obavimo naš deo posla kako treba, ovo naselje će se integrisati u ostala predgrađa i time će postati deo šireg područja Denvera. Ovo je prilika za Denver da se proširi iznutra”, zaključuje on.

Glison dodaje da je ovaj projekat zapravo kritika klasičnom proširenju gradova, i da se gradske vlasti nadaju da će posetioci Nacionalne konvencije Demokratske stranke, nešto slično primeniti i u svojim zajednicama.

Uskoro u Kragujevcu gradska kancelarija za mlade

Član Gradskog veća za omladinu, sport i turizam Branko Krsmanović i načelnik Gradske uprave za obrazovanje, kulturu, informisanje, sport i omladinu Lela Makojević organizovali su prošle nedelje prijem za šefa Nacionalne kancelarije za mlade Zoricu Labudović.

Cilj njene posete je da sa predstavnicima lokalne samouprave u Kragujevcu dogovori detalje oko otvaranja Gradske kancelarije za mlade. Kragujevac je, pre tri meseca, dobio Regionalnu kancelariju za mlade a u skladu sa planom ministarstva omladine i sporta i Nacionalne strategije za mlade u predviđeno je otvaranje i gradske kancelarije koja bi na jednom mestu, preko koordinatora obavljala sve poslove koji se tiču populacije od 15 do 30 godina.

Zorica Labudović šef Nacionalne kancelarije za mlade podsetila je da se do nedavno u Srbiji niko nije ozbiljno bavio problemima mladih i da je usvajanje Nacionalne strategije za mlade i otvaranje kancelarija na lokalnu nivou zapravo jedini mehanizam implementacije strategije kako bi taj dokument bio realan i održiv. „Do sada smo otvorili 40-ak kancelarija u Srbiji a planiramo da do kraja godine otvorimo još toliko. Sa po 600 hiljada dinara pomogli smo rad svih tih kancelarija jer je naš cilj da podržimo sve ono za šta su mladi iz lokalnih sredina zainteresovani”, rekla je Zorica Labudović. Ona je pohvalila grad Kragujevac koji ima Akcioni plan za decu i rekla da on, uz Nacionalnu strategiju za mlade, može poslužiti kao osnova za izradu lokalnu Akcionog plana za mlade do 30 godina starosti koji bi definisano najvažnija pitanja i problematiku ove populacije.

Lela Makojević, načelnik Gradske uprave za obrazovanje, kulturu, informisanje, sport, pozdravila je ideju ministarstva za omladinu i sport o formiranju gradske kancelarije za mlade rekavši da će se grad, koliko god je to u situaciji, uključiti u realizaciju ovog projekta. Branko Krsmanović, član Gradskog veća, najavio je da grad Kragujevac i resor koji on vodi planira osnivanje omladinskog parlamenta koji bi na jednom mestu objedinio predstavnike studenata kragujevačkog Univerziteta, kragujevačkih srednjih škola i mladih iz političkih partija koje deluju na području Kragujevca.

Projekat detaljnih hidrogeoloških istraživanja u Melencima

Radoslav Striković, pokrajinski sekretar za energetiku i mineralne sirovine i Ivica Milivojević, predsednik Mesne zajednice Melenci (opština Zrenjanin), potpisali su 8. septembra ugovor o dodeli šest miliona dinara za projekat detaljnih hidrogeoloških istraživanja, radi obezbeđivanja vodom jezera Rusanda u Melencima.

Naime, zbog poremećaja nivoa podzemnih voda, usled izgradnje sistema Dunav-Tisa-Dunav, u sušnom periodu dolazi do isušivanja pojedinih delova, a ponekad i celog jezera i tada se podloga - žitki mulj po površini pretvara u tipičnu „slanu pustinju“. Usled čestih i snažnih vetrova, inače tipičnih za područje Banata, dolazi do izduvavanja „slane prašine“ iz isušenog jezera, koja je vrlo agresivna i izaziva sušenje biljnog sveta na širem području jezera. S obzirom da se radi o izuzetno sporo obnovljivom resursu (peloidu), ovaj proces dovodi i do gubitka kvantiteta i kvaliteta, što dugoročno negativno utiče na održivi razvoj Banje „Rusanda“ u Melencima.

Prema rečima Radoslava Strikovića, pokrajinskog sekretara za energetiku i mineralne sirovine, cilj predloženog projekta je da se jezero Rusanda obezbedi potrebnom količinom vode čime bi se sprečilo njegovo isušivanje i u ekstremnim klimatskim prilikama. Time bi se sa jedne strane sačuvala od prirodne erozije rezerve i kvalitet lekovitog blata-peloida, a sa druge strane sprečili nepovoljni uticaji „slane prašine“ na životnu sredinu na širem području jezera „Rusanda“. Striković je dodao da je predviđeno da projekat bude realizovan do polovine decembra, do kada će biti iskopano 3-4 bazena, u zavisnosti od rezultata hidroloških istraživanja.

Inače, banja „Rusanda“ kod Melencima ima dugogodišnju lečilišnu tradiciju zasnovanu na korišćenju lekovitih svojstava mineralnog blata – peloida iz jezera Rusanda. Samo jezero zahvata površinu od oko 4 km². Duboko je oko 0,5 do 1,5 metara, a dno je pokriveno lekovitim blatom - peloidom debljine od 0,5 do 1,3 (maksimum) metara. Dosadašnjim istraživanjima i ispitivanjima utvrđeno je da se lekovita svojstva peloida i vode u jezeru zasnivaju na visokim koncentracijama haloida (hlor, brom i jod) i alkalija (natrijum, kalijum i magnezijum) i po tome su vrlo slični peloidima iz Igala i nekih drugih mesta na Jadranu kao i onima na obalama Crnog mora. Međutim, svojstva koja su lekovita za ljudski organizam, u slučajevima do kojih se skoro redovno dolazi u sušnom periodu, postaju štetna za životnu sredinu, a pre svega na biljni svet na širem području jezera.

Predstavnici IUCN posetili glavnog ekologa Vojvodine

Predstavnici IUCN (Međunarodne unije za zaštitu prirode) na čelu sa Jorg Lomanom, direktorom Programске kancelarije za jugoistočnu Evropu u Beogradu i članovi Zelene mreže Vojvodine prošlog meseca su posetili dr Slobodana Puzovića, pokrajinskog sekretara za zaštitu životne sredine i održivi razvoj da bi u okviru radnog sastanka razmenili iskustva i rezultate dosadašnjih aktivnosti na polju zaštite prirode u Srbiji.

Predstavnici IUCN izrazili su veliku želju da unaprede saradnju sa sekretarijatom i istakli značaj za realizaciju nekih zajedničkih projekata zaštite prirode, kao i mogućnosti uključivanja u Evropske programe kao što je projekat „Green Belt“ ili inicijativa za zaustavljanje smanjenja biodiverziteta „Countdown 2010“, koje se vode od strane te međunarodne organizacije.

Elektronski dvonedeljničnik

* *Ekološki bilten* * *Ekò-NEC* *

<http://ekonec.wetpaint.com>

ekoneckg@yahoo.com

Treći Omladinski volonterski ekološki kamp na Vršačkom bregu

Treći Omladinski volonterski ekološki kamp na Vršačkom bregu, organizovan od strane JP „Varoš” i Prirodnjačkog društva „Gea”, održan je od 25. do 30. avgusta u planinarskom domu „Vršačka kula”.

Na ovogodišnjem kampu je bilo osam učesnika od kojih su većina bili članovi Zelene patrola: studenti PMF – Institut za biologiju i ekologiju i FTN – Inženjeri zaštite životne sredine, kao i gost iz Omladinske udruge „Maslina” sa Krka (Hrvatska). U okviru ovogodišnjeg kampa učesnici su radili na čišćenju šetačkih staza, markiranju prvog stepena zaštite i postavljanju kućica za uralske sove, koje više nisu u mogućnosti da se gnezde jer na Vršačkom bregu nema starih stabala u čijim su se šupljinama nekada gnezdile.

O utiscima s Kampa govori Andor Luhović, koordinator Zelene patrola:

“U prepodnevnom satima smo boravili na terenu, dok su popodnevni sati korišćeni za edukaciju i prezentaciju kad smo učili o pticama i drugim ugroženim vrstama koje se gnezde i borave na Vršačkom bregu.

Zadovoljstvo boravka na kampu se osetilo od strane učesnika jer je raspored bio dobro prilagođen, pa smo uspešno i bez mnogo muka obavili sve zadatke i pri tome se dobro zabavili.

Ali, pri kraju našeg boravka na Vršačkom bregu smo uočili nešto što nam se nije sviđelo i na šta smo burno svi odreagovali. „Vojvodina šume” kao korisnici dobra su prvenstveno izrazili veliko negodovanje, a samim tim nisu odobrili naš boravak na Vršačkom bregu kao i naš volonterski rad sa ciljem čišćenja i pomoći u održavanju.

Na stazi koja počinje od odmarališta Crvenog krsta uočili smo da je na stazi bila završena sanitarna seča u kojoj su očišćena sva stabla koja su bila rizična i koja su narušavala bezbednost staze. Sva ostala stabala koja su imala neku ekonomsku vrednost, odnosno, koja su mogla biti iskorišćena za ogrev ili građu bila su označena za seču. Kada smo pogledali sva ta stabla shvatili smo da to nema nikakve veze sa redovnom sečom.

J.P. „Vojvodina šume” koji su korisnici tog dobra na očigled seku sve što se poseći može bez obzira na stepen zaštite koji je određen od strane Zavoda za zaštitu prirode Srbije. Ovim putem molim sve one koji mogu pomoći i izvršiti određeni uticaj da se skrene pažnja na njihov rad, jer svi oni koji su svedoci njihovog rada znaju koliko su određene životinjske i biljne vrste dodatno ugrožavane njihovim aktivnostima”, završava s ogorčenjem Andor Luhović.

Apel Zelene patrola:

Zelena patrola apeluje na predstavnike Zavoda za zaštitu prirode Srbije i Pokrajinske inspekcije da izađu na teren i utvrde da li su planovi seče to jest. šumsko privredna osnova, koju sprovodi JP „Vojvodina šume”, usaglašena sa Odlukom o zaštiti predela izuzetnih odlika Vršačke planine, koju je donela SO Vršac.

Dejan Maksimović, direktor Fonda za zaštitu životne sredine u Vršcu podseća da uslove postavlja staralac, u ovom slučaju JP „Varoš”, a korisnik, u ovom slučaju JP „Vojvodina šume”, mora da usaglasi svoje odluke i aktivnosti na terenu sa uslovima koje je postavio staralac.

Za više informacija o ovoj temi možete se raspitati kod :

Dejana Maksimovića, direktora Fonda za zaštitu životne sredine u Vršcu, tel.064/844-30-37 i

Andora Luhovića, koordinatora Zelene patrola, tel.065/828-69-65.

Ruža Helać

„ Delta Maxi ” će liflete štampati na recikliranom papiru

Kompanija „ Delta Maxi” obavestila je javnost i potrošače da će od ovog meseca sve tiraže mesečnih promotivnih lifleta za celokupnu maloprodajnu mrežu štampati na recikliranom papiru.

„ Delta Maxi” tvrdi da upotreba recikliranog papira predstavlja primer društveno odgovornog poslovanja, naročito onog dela koji se odnosi na brigu o zaštiti životne sredine.

Uvođenje ovakvih novina u poslovanje svakako će doprineti da ekologija postane aktuelna društvena tema i kao takva dobije zasluženno mesto.

I u buduće društvena odgovornost biće primarno načelo u svim segmentima poslovanja kompanije „ Delta Maxi”.

Sticanje znanja o zaštiti životne sredine u osnovnim školama

Kvalitet udžbenika predstavlja značajan segment kvalitetnog obrazovanja

Kako kvalitet udžbenika predstavlja značajan segment kvalitetnog obrazovanja, ponuda istih od strane izdavača u jednom razredu može imati samo pozitivan efekat.

Naime, „zdrava“ utakmica, to jest, takmičenje bez favorizovanja, uvek iznedri kvalitet.

Kada govorimo o štampanim medijima, po broju korisnika, udžbenici su u samom vrhu. Jednostavna računica koja uzima u obzir broj učenika osnovnog i srednjeg obrazovanja i broj udžbenika koji oni svakoednevno koriste, dovodi do cifre od oko 10 miliona. Tako se, na osnovu jasnih kvantitativnih pokazatelja može zaključiti da je izdavanje udžbenika od veoma velikog nacionalnog i kulturnog značaja.

Takođe, korišćenje udžbenika doprinosi odnosu prema knjizi uopšte, i razvija odnos prema čitanju i intelektualnom radu. To su kvalitativne činjenice jer, knjiga/udžbenik utiče na formiranje, ne samo ličnosti, već i njenih stavova, sistema vrednosti. Istovremeno, kvalitetnim udžbenikom se delimično mogu otkloniti nedostaci u nastavnim programima.

Izdavačka kuća „Klett“ iz Beograda je važan, ozbiljan i podsticajan posao na izradi udžbenika biologije poverila Zorici Radišić i Vesni Miljuš (meni).

Bliske po načinu razmišljanja i dugogodišnjem stažu u direktnom susretu sa učenicima – korisnicima udžbeničke literature, taj posao smo uradile više sa uživanjem, nego sa naporom. Osim savremenih dostignuća, bioloških disciplina koja su nam bila dostupna, rukovodile smo se i savremenim zahtevima metodičke teorije i prakse.

Direkto obraćanje učeniku/učenici i rodno osetljiv jezik kojim je udžbenik napisan, takođe, predstavljaju novinu u udžbeničkoj literaturi naše zemlje.

Ovaj „dvojac“, da se izrazim u sportskom maniru, imao je i svog „kormilara“. To je Marina Drndarski, urednica, sa dugogodišnjim radom na „biološkom opismenjavanju“ u osnovnoj školi i sa ogromnom energijom.

Naši zajednički napori rezultirali su udžbenicima akreditovanim od strane Ministarstva prosvete Republike Srbije.

Biologija 5 „Nauka o životu“- Užbenik za 5. razred osnovne škole

Autorke udžbenika su: Zorica Radišić i Vesna Miljuš, urednica je Marina Drndarski, a recezenti: Prof. dr Ljiljana Merkulov, Prof. dr Milan Matavulj i Bojan Molnar. Ilustracije su uradili Dragutin Vukelić, Dragan Maksimović i Boris Abramović.

Opis sadržaja udžbenika: Početak teksta u udžbeniku za peti razred posvećen je odgovorima na važna pitanja „Zašto učimo biologiju?“ i „Kako se priroda poznaje?“. Zatim se učenici/učenice uvode u čarobni svet uveličavajućih sredstava koja i najsitnije organizme čine dostupnim našem oku. Posle obrade carstva monera (bakterije i cijanobakterije), protista (jednoćelijske alge i parživotinje) i gljiva, veći deo udžbenika je posvećen izučavanju bogatog i raznovrsnog carstva biljaka (biljni organi, životni procesi i sistematika biljaka).

Biologija 6 „Životinjski svet i njegov razvoj“- Užbenik za 6. razred osnovne škole

Autorke udžbenika su: Vesna Miljuš i Zorica Radišić, urednica je Marina Drndarski, a recezenti: Prof. dr Smiljka Šimić, Prof. dr Tomka Miljanović i Snežana Jakšić. Ilustracije je uradio Dragutin Vukelić.

Opis sadržaja udžbenika: Užbenik za šesti razred otkriva činjenice o nastanku i razvoju živog sveta na Zemlji, podseća učenike /učenice na carstvo protista o kome je bilo reči u petom razredu i većim delom je posvećen na izučavanju carstva životinja.

Posebna pažnja je posvećena odeljku o ugroženosti i zaštiti životinja u oviru kojeg su obrađene sledeće teme: raznovrsnost carstva životinja i biodiverzitet, faktori ugrožavanja i zaštita životinja, suživot ljudi i životinja, i odgovoran odnos prema životinjama. Poslednje poglavlje čini uvod u evoluciju živog sveta.

O udžbenicima

Oba udžbenika su prvenstveno namenjena učenicima/učenicama petog i šestog razreda osnovne škole u uzbudljivom poslu otkrivanja tajni života. Podstiču njihovu radoznalost, istraživački duh i upornost. Osim kao izvore informacija, daci ih mogu koristiti kao radne sveske. Pored ukrštenica i osmosmerki, učenici/učenice imaće zadovoljstvo da se uhvate u koštac sa rešavanjem asocijacija, izbacivanjem uljeza, ukrštanjem pojmova i slično. U njima neće nailaziti samo na gotove činjenice, nego će biti u prilici da do zaključaka dolaze ličnim istraživanjem.

Sadržaji udžbenika pravilno usmeravaju odnos učenika/učenica prema prirodi, razvijaju njihovu ekološku svest i brigu o zdravlju. Takođe, pružaju činjenice o stvarnoj prirodi životinja i navode na pravilan odnos prema njima (sprečavanje satanizacije, korišćenja životinja kao živih igračaka).

Istovremeno, ovi udžbenici su namenjeni nastavnicima biologije koji su zainteresovani da povećaju nivo kvaliteta svog rada i da nastavu učine zanimljivijom, životnijom i korisnijom za svoje učenike, jer promovišu savremeniji koncept nastave biologije, baziran na modernijem pristupu saznavanja i primene stečenih znanja.

Ove „biologije“ će se koristiti aktivno, uz razvijanje mnogih drugih sposobnosti i vještina učenika, a ne samo sposobnost pamćenja gotovog teksta. Posebna osobenost je što je tekst iz njih nemoguće učiti napamet, jer je u pitanju direktno obraćanje koje poziva na razmišljanje, buđi maštu i radoznalost.

Radi lakšeg snalaženja, pojedini sadržaji su obeleženi prepoznatljivim simbolima i naslovima:

ZASUČI RUKAVE- označavaju jednostavne eksperimente za rad u učionici, školskoj laboratoriji;

ŠTA MISLIŠ- postavlja pitanja koja su, osim za razmišljanje, predviđena kao priprema za diskusiju na času;

DA NE POVERUJEŠ- zanimljivi podaci vezani za prethodnu temu;

REZERVISANO ZA BUDUĆE NAUČNIKE- dopunski tekstovi koji doprinose individualizaciji nastavnog procesa i podsticaj radu biološke sekcije i dodatni nastavi biologije;

UPOZORENJE- donosi uputstva za izbegavanje zdravstvenih neprijatnosti, saznanja o koristi ili šteti koju mogu imati od pojedinih vrsta životinja i „apel“ za pomoć u očuvanju živog sveta za buduće generacije;

ČAJANKA U PET- (samo u udžbeniku za peti)- saveti za opuštanje nakon učenja i razonoda uz „svojeručno“ pripremljen čaj po datim receptima,

PO RECEPTIMA PRIRODE (samo u udžbeniku za šesti razred)- jednostavni kulinarski recepti za samostalno izvođenje.

Ovi udžbenici, takođe, „provlače nit“ zaštite životne sredine kroz svoje tekstove u kojima je to bilo moguće, iz prostog razloga što se kao profesorke biologije, Zorica i Marina i ja slažemo da je potrebno reorganizovati način rada u obrazovnom sistemu.

Ta reorganizacija bi bila adekvatniji odgovor na autentične potrebe i ključ za velike razvojne pomake u našem društvu.

Naravno, mislimo na održivi razvoj, jer ono što nije zasnovano na principima očuvanja raznovrsnosti živog sveta i prirodne ravnoteže, ne može biti označeno kao razvoj!

Oba udžbenika prati koristan priručnik za nastavnike/nastavnice koji uz karakteristike udžbenika daje uputstva za realizaciju programa.

Dodala bih još nekoliko prednosti izdavanja udžbenika od strane više izdavačkih kuća: - u prvom redu to je mogućnost nastavnika /nastavnica da biraju udžbenike koji će im biti oslonac u nastavi, ali i njihovu odgovornost za sopstveni izbor; - autorski rad samih nastavnika/nastavnica koji su u direktnom i svakodnevnom susretu sa učenicima/učenicama i veoma dobro znaju nivo prihvatanja određenih tema kod pojedinih uzrasta, nosi dodatni kvalitet; - podizanje rejtinga i promocija rada škola u kojima su zaposleni autori/ autorke udžbenika.

Vesna Miljuš – profesorka biologije i autorka udžbenika

Razvojno-proizvodni centar „ELEM EKO-PAN“ Beograd

Unikatno projektne inovacije

Svojim naučnim saznanjima tehničkih i tehnoloških znanja pronalazaštva, u funkciji stvaranja i realizacije, u odnosu na postojeću tehnološku osnovu, „ELEM EKO-PAN“ u oblasti ekologije ostvario je više Unikatnih projektih inovacija.

Unikatne projektne inovacije su nastale kao proizvod vlastitog naučno istraživačkog rada, sopstvenim konceptom za njihova stvaranja, a da njihove vrednosti nedostaju i mogu se plasirati na domaćem tržištu.

Posebnu pažnju zavređuje dvokanalna biološka filterska komora za apsorbovanje redukovanjem štetnih isparljivih materija i mirisa u industriji i industrijskim otpadnim vodama.

U procesu apsorbovanja redukovanjem isparljivih štetnih materija i mirisa, biološka filterska komora ima moć da u kontinuitetu neprekidnog rada biološkog filtera, u potpuno automatskom i kontrolisanom režimu obezbeđuje i kontrolisani ambijent biološkog reaktora za biološko čišćenje filterskih upijača filterske komore.

Idejni projekat biološkog filtera za proces apsorbovanja i redukovanja isparljivih štetnih materija i mirisa Razvojno-proizvodni centar „ELEM EKO-PAN“ iz Beograda je razvio na primeru dobro nam poznatog ekološkog problema „HIP-Petrohemija - Pančevo“ gde se i očekuje primena ove tehnologije.

Inače, Razvojno – proizvodni centar „ELEM EKO-PAN“ iz Beograda je inovaciona organizacija, stvara inovacije, primenjuje nove tehnologije, vrši plasman novih proizvoda, usluga i tehnologija, zasnovanih na sopstvenom inovatorskom radu i razvoju.

Vuk Pantelić – Razvojno proizvodni centar „ELEM EKO-PAN“ Beograd

Naša nova elektronska adresa je: ekoneckg@yahoo.com

Prezentacija EU Accessa

Prezentaciju EU Accessa održaće se u petak 12. septembra u Best Western Hotelu Šumadija, na Banovom Brdu sa početkom u 16 časova.

O dosadašnjim projektima govoriće Prof. dr Spasoje Mučibabić, dok će pregled EU Programa i Fondova izneti Boško Nektarijević MBA. Predviđeno je da se prisutni upoznaju sa Akcionim planom koji će predstaviti Prof. dr Spasoje Mučibabić, posle čega će biti obavljen i prijem novih članova EU Accessa.

Posle prezentacije, ko bude zainteresovan, moći će da se učlani u EU Access pod posebnim uslovima za grupna učlanjenja. Adresa Hotela je Šumadijski Trg br.8. EU Accessa poziva Vas da se prijavite za učešće na prezentaciju do srede 10. septembra do 18 časova.

Pilot verziju Pregleda EU Programa i Fondova možete videti na sledećoj adresi:

<http://www.eu-access.info/Pregled%20EU%20Programa%20i%20Fondova%20pilot.htm>

EU Access je za Vas pripremio izbor otvorenih konkursa za prvi Fonding Alarm.

EU ACCESS TIM

Akcija „ 100 dinara za *Eko- NEC* ”

Nepušački edukativni centar – RP u cilju obezbeđivanja sredstava za redovan, bolji i efikasniji rad Redakcije Ekološkog biltena *Eko- NEC* pokreće Akciju „ 100 dinara za *Eko-NEC*” .

Pozivaju se primaoci Ekološkog biltena *Eko- NEC* da uzmu učešća u ovoj akciji i uplate 100 dinara na tekući račun broj: 170-8425-56.

Svrha uplate je : za *Eko- NEC*, a primalac je Nepušački edukativni centar – RP , Igumana Pajsija 10 , 34000 Kragujevac. Omogućimo redovno, bolje, efikasnije objavljivanje i distribuiranje Ekološkog biltena *Eko-NEC*.

Podržimo Akciju „ 100 dinara za *Eko-NEC* ”!!!

Objavljivanje ovog broja * **Ekološkog biltena** * * **Ekolo-NEC** * podržali su :

Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije www.ekoserb.sr.gov.yu
Naftna industrija Srbije A.D. Novi Sad www.nis.yu , TP TRNAVA PROMET , www.upaliradio.net
Javno komunalno preduzeće „ Beogradske elektrane“ www.beoelektrane.co.yu
VICTORIA GROUP www.biodizel.co.yu
Javno vodoprivredno preduzeće „Srbijavode“ www.srbijavode.co.yu

Ekološki bilten * **Ekolo-NEC** * <http://ekonec.wetpaint.com>

Elektronski dvonedeljni list za čistu prirodu Srbije

ISSN 1452-2829 – Godina IV - Broj 43 – Kragujevac , 10. septembar 2008. godine

Osnivač i izdavač : Udruženje građana " Nepušački Edukativni Centar - RP " , Kragujevac

Za osnivača i izdavača , glavni i odgovorni urednik : Milisav Pajević .

Zamenik urednika : Slavka Morača . Redakcija : Ana Stefanović , Mirjana Vasić , Duško Gmitrović , Miliya Pajević

Distribucija : Besplatna , elektronskom i običnom poštom.

* **Ekološki bilten** * * **Ekolo-NEC** * delimo besplatno , ne objavljujemo fotografije i rukopise ne vraćamo.

Originalan primerak je samo onaj koji je poslat sa e - mail adrese : ekonec@yahoo.com ili ekoneckg@yahoo.com

Redakcija ne odgovara za autentičnost sadržaja za primerke poslate sa drugih e - mail adresa.

Adresa redakcije : Igumana Pajsija 10, 34000 Kragujevac. Telefon : +381 (0) 61 130 97 55

E-pošta : ekonec@yahoo.com i ekoneckg@yahoo.com .